

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE
KOLEGIUM EKONOMICZNO-SPOŁECZNE
KATEDRA UNII EUROPEJSKIEJ IM. JEANA MONNETA

Mgr Anna Katarzyna Wójtowicz

Konspekt rozprawy doktorskiej

**„Polityka energetyczna jako narzędzie realizacji koncepcji
zrównoważonego rozwoju energetyki Polski po 2004 r.”**

Dziedzina nauk ekonomicznych, dyscyplina ekonomia

Opiekun naukowy:

prof. dr hab. Ewa Latoszek

.....
(data i podpis)

Warszawa 2017

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	3
2. Cel rozprawy i hipoteza badawcza.....	8
3. Metody badań.....	9
4. Struktura pracy.....	11
5. Proponowany plan pracy.....	13

1. WPROWADZENIE

Na przestrzeni ostatnich lat coraz większego znaczenia w rozwoju państwa nabiera koncepcja zrównoważonego rozwoju. Uwzględnia ona istnienie trzech równorzędnych i przenikających się wzajemnie płaszczyzn: społecznej, ekonomicznej i ekologicznej. Koncepcja ta zakłada, iż proces rozwoju gospodarczego należy traktować w sposób interdyscyplinarny, czyli wykraczający poza czysto ekonomiczne ujęcie i uwzględniający również aspekty społeczne oraz środowiskowe. Należy wspomnieć, iż koncepcja ta uznaje także zasady etyczne tj. sprawiedliwość międzypokoleniową, wewnątrzpokoleniową oraz osobistą odpowiedzialność za podejmowane działania. Zasady te skłaniają do konieczności dokonywania pewnych przewartościowań we wszystkich sferach gospodarki, a zwłaszcza w energetyce.

Dlatego też w niniejszej pracy Autorka zmierza głównie do przeprowadzenia analizy i oceny polityki energetycznej, jako ważnego narzędzia skutecznej realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki w Polsce. Tematyka ta jest aktualna i niezmiernie ważna zarazem, gdyż tylko właściwie ukierunkowana polityka energetyczna będzie w stanie sprostać nowym wyzwaniom, jakie wciąż pojawiają się w sektorze energetyki¹. Wyzwania te wiążą się z najważniejszymi zagrożeniami dla rozwoju gospodarczego, jakimi są ograniczoność zasobów oraz degradacja środowiska naturalnego np. przez emisję dwutlenku węgla (CO₂). Zgodnie z raportem Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ)² między 1990, a 2015 r. emisje CO₂ wzrosły o 50% i szacuje się, że poziom ten będzie wciąż wzrastał. W dobie zmian klimatycznych oraz znacznego zapotrzebowania na energię, uporanie się z wyżej wymienionymi zagrożeniami wymaga prowadzenia polityki energetycznej, która będzie przyczyniała się do równoważenia rozwoju energetyki³.

Trzy najważniejsze cele konieczne do realizacji w ramach zrównoważonej polityki energetycznej obejmują takie kwestie, jak⁴:

1. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego,
2. Wzrost konkurencyjności i efektywności energetycznej,

¹ W geografii ekonomicznej oraz w makroekonomii wyróżnia się podział gospodarki jedynie na trzy sektory: sektor pierwszy – obejmuje rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo, sektor drugi – obejmuje przemysł i budownictwo, sektor trzeci – obejmuje usługi. Jednak na potrzeby niniejszej pracy przyjmuje się pojęcie „sektor energetyczny”.

² *United Nations, The Millennium Development Goals Report 2015*, New York 2015, s. 52.

³ „Rozwój zrównoważony to taki rozwój, który zaspokaja potrzeby współczesności nie odbierając przyszłym pokoleniom zdolności do zaspokajania ich własnych potrzeb.”; United Nations, *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development*, A/42/427, 4 August 1987.

⁴ Ustawa z dnia 10.04.1997 r. *Prawo energetyczne*, (Dz. U. 1997 Nr 54 poz. 348), art. 13.

3. Ochrona środowiska.

Należy zwrócić uwagę, iż stworzenie dobrze funkcjonującego rynku energii zarówno w Polsce, jak również w całej Unii Europejskiej (UE) wymaga sprostania wszystkim trzem powyższym wyzwaniom. Jest to niezmiernie istotne, gdyż energia stanowi siłę napędową gospodarki w państwach uprzemysłowionych i jest uznawana przez nie za dobro o strategicznym charakterze.

W niniejsze pracy zostanie poddana analizie polityka energetyczna Polski jako narzędzie do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki oraz zbadane zostaną procesy jej dostosowywania do wymagań stawianych przez UE. Aby ukazać, na jakim etapie znajduje się zrównoważony rozwój polityki energetycznej Polski, postanowiono porównać go z rozwojem zrównoważonej polityki energetycznej w trzech państwach UE – Niemczech, Szwecji i Austrii. Państwa te wybrano, gdyż prowadzona przez nie polityka energetyczna jest najbardziej ukierunkowana na realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki m.in. przez stosowanie czystych i nowoczesnych technologii, a także systematyczne zwiększanie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE). Taka analiza pozwoli ukazać, jak polski sektor energetyczny plasuje się na tle dobrze funkcjonujących i zmierzających do zrównoważonego rozwoju sektorów energetycznych w Niemczech, Szwecji oraz Austrii. Dodatkowo państwa te cechują się odmienną wielkością, historią, a także specyfiką sektora energetycznego i całej gospodarki, a taka różnorodność stwarza możliwość dokładniejszego wyszczególnienia podobieństw i różnic w gospodarkach tych państw względem gospodarki Polski w kontekście badanego problemu. Wszystkie te porównania mają na celu określić stopień realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki w polityce energetycznej Polski, a także wskazać najbardziej skuteczne sposoby realizacji tej koncepcji.

Analizą objęto lata 2004-2016, gdyż przedział czasowy rozpoczynający się wraz z momentem przystąpienia Polski do UE pozwoli zaprezentować zmiany, jakie nastąpiły w polskiej polityce energetycznej w okresie ostatnich dwunastu lat. Wybór stosunkowo długiego okresu analizy pozwala na dokładne zbadanie zmian jakie następowały wprawdzie systematycznie, jednak bardzo powoli. Analiza danych z lat 2004- 2016 pozwoli precyzyjnie i skrupulatnie zaprezentować proces kształtowania się polityki energetycznej Polski na drodze do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki.

Wysoka ranga zagadnień dotyczących zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego znajduje swoje odzwierciedlenie w dokumentach UE oraz w dokumentach

Polski jako jej członka. Polska musi wywiązać się z wielu zobowiązań, jakie podjęła względem UE w zakresie zrównoważonej polityki energetycznej i wiążącą się z nią bezpośrednio polityką ochrony środowiska (np. pakiet energetyczno-klimatyczny, implementacja prawodawstwa unijnego)⁵.

Pakiet klimatyczno-energetyczny przyjęty przez Radę Europejską w marcu 2007 r., nakłada następujące ograniczenia względem państw członkowskich UE⁶.

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. co najmniej o 20% względem 1990 r.,
- ograniczenie zużycia energii o 20%,
- zwiększenie udziału energii produkowanej z odnawialnych źródeł energii (OZE) do 20% całkowitego zużycia energii w UE w 2020 r. (dla Polski – 15%),
- osiągnięcie co najmniej 10% udziału biopaliw w sprzedaży paliw transportowych w 2020 r.⁷

Polska, dążąc do wypełnienia przyjętych zobowiązań, a tym samym zrównoważonego rozwoju sektora energetyki, w dokumencie „Polityka energetyczna Polski do roku 2030” określiła cele, jakie jest gotowa osiągnąć. Najważniejsze to ⁸:

- wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii minimum do 15% w 2020 r. zaznaczając, iż nastąpi dalszy wzrost tego wskaźnika w kolejnych latach,
- osiągnięcie 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych w 2020 r. oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak by doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenia optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

⁵ E. Mazur-Wierzbička, *Zrównoważony rozwój energetyki odnawialnej w Polsce* czasopismo nr 156 Systemy gospodarcze i ich ewolucja: Aspekty mikro- i mezoekonomiczne, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2013, s. 244.

⁶ „Pakiet wyzwań”- *Polska wdraża pakiet klimatyczno-energetyczny, podsumowanie*, https://www.mos.gov.pl/artukul/7_aktualnosci/10373_pakiet_wyzwan_polska_wdraza_pakiet_klimatyczno_energetyczny_podsumowanie.html (stan na 15.12.2015).

⁷ W. Golka, *Energetyka a odnawialne źródła energii*, w: Popularyzacja prac badawczo-rozwojowych w zakresie OZE, wyd. Ekspert SITR. Koszalin 2010, s. 2.

⁸ Ministerstwo Gospodarki, *Polityka energetyczna Polski do roku 2030*, załącznik do uchwały nr 202/2009 Rady Ministrów z dn. 10 listopada 2009 r., s. 19.

Niewątpliwie polityka wyznaczania konkretnych celów rozwojowych przyczynia się do równoważenia sektora energetyki. Inicjowanie działań na szczeblu państwa stanowi formę realizacji celów polityki energetycznej określonych przez UE.

Jednakże, mimo uregulowanych podstaw prawnych porządkujących rynek energetyczny w Polsce, a także wymagań stawianych przez UE państwom członkowskim w tej dziedzinie, w praktyce polski sektor energetyczny nie rozwija się jeszcze w sposób zrównoważony.

Zrównoważona polityka energetyczna to ogromne wyzwanie dla Polski. Dlatego niewątpliwie ta tematyka zasługuje na dokładną analizę. Sektor energetyczny w naszym państwie cechuje się wysokim zapotrzebowaniem na energię, a także niewłaściwym poziomem rozwoju infrastruktury wytwórczej oraz transportowej paliw i energii. Ponadto sytuację jeszcze bardziej komplikuje wysoki stopień uzależnienia od zewnętrznych dostawców gazu ziemnego i prawie całkowite uzależnienie od dostaw ropy naftowej. Dodatkowo ograniczenia, jakie UE nakłada na państwa członkowskie w zakresie ochrony środowiska, a zwłaszcza klimatu powodują, iż w Polsce jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia w dziedzinie energetyki⁹.

Aktualny stan polskiego sektora energetycznego ukazuje, iż zrównoważona polityka energetyczna jest jedynym słusznym i właściwym kierunkiem rozwoju. Zbudowanie bardziej nowoczesnej, przyjaznej dla środowiska i obywateli infrastruktury oraz przechodzenie do odnawialnych źródeł energii, będą znacznie bardziej przyjazne dla środowiska, bowiem ograniczy się emisja szkodliwego CO₂ w powietrzu. Bardzo ważny jest też fakt, iż poprawi się bezpieczeństwo energetyczne Polski przez zwiększenie dywersyfikacji produkcji energii oraz efektywności energetycznej. Należy dążyć do zminimalizowania ryzyka, jakie ze sobą niesie ewentualne załamanie zaopatrzenia w energię i jego szkodliwy wpływ na całą gospodarkę. Co prawda Polska posiada własne złoża węgla, jednak są one ograniczone i za kilkadziesiąt lat prawdopodobnie nie będzie można już z nich korzystać. Natomiast odnawialne źródła energii spowodują znacznie większą dywersyfikację produkcji energii, gdyż energia będzie pozyskiwana z wielu różnych źródeł, co z kolei spowoduje, że Polska stanie się bardziej niezależna energetycznie. Wszystko to będzie zmierzało do osiągnięcia niższych kosztów energii, którą odczują zarówno producenci, jak i użytkownicy, czyli do bardziej konkurencyjnej oraz efektywnej gospodarki. Warto tutaj zauważyć, iż wraz

⁹ *Ibidem*, s. 4.

z postępującym zubożeniem zasobów węgla w Polsce, bez wprowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju, energia będzie coraz droższa.

Należy zwrócić szczególną uwagę na stopień rozwoju polityki energetycznej Polski prowadzonej na rzecz realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki w porównaniu z rozwiniętymi państwami UE, jakimi są Szwecja, Niemcy czy też Austria. W prowadzonej polityce energetycznej państwa te kładą duży nacisk na rozwój zrównoważony energetyki, podczas gdy polska energetyka jest wciąż oparta głównie na węglu. Polska jest jednym z największych producentów węgla kamiennego w całej UE, w związku z tym proces „dekarbonizacji”¹⁰ będzie tutaj trudniejszy do przeprowadzenia niż w Austrii, Niemczech oraz Szwecji. Jednak, mimo wszelkich trudności, w dłuższej perspektywie zrównoważona polityka energetyczna Polski przyniesie zdecydowanie więcej korzyści niż kosztów, ale należy zwrócić uwagę, iż sposób jej wdrażania powinien być dostosowany do realiów polskiej gospodarki.

Podsumowując, należy podkreślić, że jedynie właściwie prowadzona polityka energetyczna może stanowić skuteczne narzędzie do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki. Mimo powstania wielu opracowań dotyczących koncepcji zrównoważonego rozwoju, wciąż niewiele z nich skupia się na analizie koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki i polityki energetycznej jako ważnego narzędzia jej realizacji. A przecież to właśnie zrównoważony rozwój sektora energetycznego stanowi podstawę i warunek zrównoważonego rozwoju całej gospodarki. Żadna gospodarka nie może sprawnie rozwijać się bez właściwie funkcjonującego sektora energetycznego. Dlatego zdecydowanie tematyka ta zasługuje na szersze omówienie i znacznie głębszą analizę. Rozwój zrównoważony sektora energetycznego powinien być systematycznie wdrażanym procesem, aby zapewnić dostęp do taniej, efektywnej, bezpiecznej i przyjaznej dla środowiska energii zarówno obecnym, jak i przyszłym pokoleniom.

¹⁰ Dekarbonizacja <de- +karbonizacja> chem. pozbawiania substancji zawartego w niej węgla lub dwutlenku węgla; odwęglanie, w: *Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, wyd. PWN, Warszawa 1980, s.139. Natomiast Unia Europejska definiuje dekarbonizację systemu energetycznego jako „poziom starań i zmian strukturalnych i społecznych koniecznych w celu realizacji niezbędnych ograniczeń emisji przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjnego i bezpiecznego sektora energetycznego. Dekarbonizacja systemu energetycznego „ ma przynieść poważne zmiany, np. odnośnie do cen emisji dwutlenku węgla, technologii i sieci. Zgodnie Planem działania w zakresie energii do roku 2050: „dekarbonizacja ma na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 80%, co oznaczałoby zmniejszenie emisji CO₂ związanych z energią o 85%, z uwzględnieniem emisji generowanych przez transport.”; *Plan działania w zakresie energii do roku 2050*, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 15.12.2011, KOM(2011) 885 wersja ostateczna.

2. CEL ROZPRAWY I HIPOTEZA BADAWCZA

Celem pracy jest próba oceny, w jakim stopniu polityka energetyczna Polski przyczynia się do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki w Polsce.

Aby zrealizować tak zdefiniowany cel główny pracy, uszczegółowiono następujące cele pomocnicze:

- weryfikacja kierunków rozwoju i działań UE na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej oraz przebiegu tego procesu w Polsce, Szwecji, Niemczech i Austrii, jako próby oceny różnic w podejściu do zrównoważonego rozwoju energetyki;
- ukazanie stanu obecnego oraz perspektyw rozwoju zrównoważonego sektorów energetycznych w Polsce i w wybranych państwach UE (Szwecji, Niemczech, Austrii) oraz zaprezentowanie różnic i podobieństw w sposobie funkcjonowania omawianych sektorów;
- przedstawienie wniosków końcowych bazujących na weryfikacji konkretnych działań państwa, a także barier i perspektyw rozwojowych stojących przed Polską w drodze do zrównoważonej polityki energetycznej.

Bazując na przeanalizowanej literaturze i opierając się na celu pracy oraz badaniach empirycznych postawiono następującą tezę:

„Polityka energetyczna Polski w trakcie całego procesu wdrażania wymagań i regulacji prawnych stawianych w tej dziedzinie państwom członkowskim przez Unię Europejską, musi być dostosowana do indywidualnych wymogów polskiego sektora energetycznego, aby koncepcja zrównoważonego rozwoju energetyki mogła być skutecznie w Polsce wprowadzana w najbliższych latach”.

Aby udowodnić przyjętą tezę główną, należy zweryfikować następujące hipotezy robocze:

1. Uwarunkowania historyczne znacząco przyczyniły się do obecnego stanu sektora energetycznego w Polsce.
2. Gospodarka Polski oparta jest głównie na węglu¹¹, w związku z tym trudno będzie przeprowadzić proces dekarbonizacji, będący elementem zrównoważonego rozwoju polityki energetycznej.

¹¹ W 2014 r. Polska zajmowała drugie miejsce w Europie w produkcji węgla kamiennego i trzecie miejsce w Europie w produkcji węgla brunatnego, w: GUS, *Energia 2016*, Warszawa 2016 s. 2.

3. Rozwój energii z OZE stanowi kluczowy element w polskiej polityce energetycznej. Polska przyczynia się do tworzenia gospodarki niskoemisyjnej, przez korzystanie z przyjaznych dla środowiska technologii oraz metod produkcji energii.

Polityka energetyczna jest kluczowym narzędziem realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki, a tym samym zrównoważonego rozwoju całej gospodarki. UE nakłada na państwa członkowskie wiele ograniczeń i wymogów, aby ta koncepcja mogła być skutecznie wdrażana w życie. Jednak należy zwrócić uwagę, iż polski sektor energetyczny funkcjonuje zupełnie inaczej niż sektory energetyczne w analizowanych rozwiniętych państwach UE tj. w Szwecji, Niemczech czy też Austrii. Dlatego też polityka energetyczna prowadzona na rzecz zrównoważonego rozwoju powinna być odpowiednio dostosowana do wymogów i indywidualnych uwarunkowań sektora energetycznego w Polsce.

Geneza i sposób kształtowania się polityki energetycznej w rozwiniętych państwach UE tj. Szwecja, Niemcy czy Austria oraz w Polsce były całkowicie odmienne. W związku z tym sektory te cechuje różna specyfika, inny sposób funkcjonowania i odmienny stopień rozwoju. Dodatkowo polski sektor energetyczny jest oparty głównie na węglu. Dlatego metody wspierania OZE, jakie są stosowane w państwach bogatszych, nie mogą być bezpośrednio przenoszone do państw mniej zamożnych, gdzie udział kosztów energii w budżetach domowych jest o wiele wyższy. Zatem wprowadzając zrównoważoną politykę energetyczną należy uwzględnić stan polskiego sektora energetycznego, bariery oraz perspektywy jego rozwoju, koszty społeczne, a także warunki, jakie stwarza UE, aby proces ten przebiegał jak najsprawniej i korzystnie dla społeczeństwa.

Aby trafnie zrealizować cele pracy oraz zweryfikować tezę i hipotezy badawcze za okres czasowy objęty badaniem przyjęto lata 2004-2016, gdyż właśnie od momentu członkostwa w UE Polska musiała dostosować się do wszystkich wymogów UE, również w zakresie polityki energetycznej, którą należy prowadzić na rzecz zrównoważonego rozwoju energetyki.

3. METODY BADAŃ

Analiza zostanie przeprowadzona zarówno na szczeblu Polski, jak również państw UE. W badaniu zostanie uwzględniony stan sektora energetycznego oraz wyszczególnione będą wszelkie działania na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej, jak również bariery

stanowiące przeszkodę na drodze do zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego w Polsce.

Podjęty problem naukowy, a także określone cele i zadania rozprawy zdecydowały o wyborze następujących metod badawczych:

1. Analiza literatury, podstaw prawnych oraz dokumentów strategicznych
2. Analiza porównawcza i opisowa
3. Statystyka opisowa
4. Opis graficzny
5. Opinie ekspertów

W celu zweryfikowania tezy badawczej, a także zrealizowania określonych zadań i celów badawczych, zostanie przeanalizowana literatura polska oraz obcojęzyczna dotycząca zrównoważonego rozwoju oraz polityki energetycznej Polski i wybranych państw UE (Szwecji, Niemiec, Austrii). Badania będą bazować na następujących źródłach: literaturze związanej z problematyką rozprawy, regulacjach wspólnotowych i państwowych odnośnie zrównoważonej polityki energetycznej, strategiach rozwojowych opracowywanych na szczeblu państwowym oraz unijnym, a także raportach dotyczących ich wdrażania oraz opracowaniach służb statystyki publicznej.

Analiza porównawcza i opisowa pozwoli przeanalizować i ocenić kształtowanie się oraz stopień rozwoju zrównoważonej polityki energetycznej, zarówno w Polsce, jak również w Szwecji, Niemczech i Austrii. Ustalone zostaną podobieństwa oraz różnice w sektorach energetycznych Polski oraz wybranych państw UE. Wybór tej metody umożliwi zweryfikowanie specyficznej i nieco odmiennej struktury polskiego sektora energetycznego, pozwalając na wyszczególnienie poszczególnych barier rozwojowych, a następnie określenie działań, jakie należy podjąć, aby urzeczywistnić zrównoważony rozwój polityki energetycznej.

Statystyka opisowa oraz opis graficzny będą stanowić podsumowanie danych statystycznych przedstawionych w postaci tabel i wykresów. Za pomocą tych metod badawczych precyzyjnie określony zostanie stan sektora energetycznego Polski na tle wybranych państw UE (Szwecji, Austrii, Niemiec). Jest to element niezbędny, aby skutecznie określić stan rzeczywisty i perspektywy rozwoju zrównoważonego sektora energetyki w Polsce.

Opinia ekspertów to metoda, która pozwoli przeprowadzić logiczną analizę problemów, tj. weryfikację znaczenia zrównoważonego rozwoju czy też zrównoważonego rozwoju

polityki energetycznej. Opinie ekspertów będą też stanowić pewne podsumowanie w ostatnim rozdziale pracy, aby oprócz stanu faktycznego, móc przeanalizować także subiektywne opinie specjalistów w badanych dziedzinach.

Zbadanie specyfiki, perspektyw i stanu polskiego sektora energetycznego na tle sektorów energetycznych wybranych państw UE (tj. Szwecja, Niemcy, Austria) pozwoli wskazać, na jakim etapie znajduje się polityka energetyczna Polski względem polityki energetycznej rozwiniętych państw UE w drodze do zrównoważonego rozwoju energetyki oraz jakie należy podjąć działania, aby realizować zrównoważoną politykę energetyczną w Polsce.

4. STRUKTURA PRACY

Postawionemu celowi została podporządkowana struktura pracy. Dwa pierwsze rozdziały obejmują rozważania teoretyczne, które będą stanowić punkt odniesienia do badań empirycznych.

Rozdział pierwszy będzie stanowił podstawę teoretyczną pracy. Określone zostaną uwarunkowania teoretyczne oraz wielowymiarowość i specyfika koncepcji zrównoważonego rozwoju. Uwzględniona również zostanie historia powstania idei zrównoważonego rozwoju, jej definicja, cele i zasady. Następnie zdefiniowana będzie koncepcja zrównoważonego rozwoju energetyki, a także określone zostaną źródła energii, które można uznać za zrównoważone. Rozdział ten będzie bazą teoretyczną, która stanowić będzie podstawę do dalszych rozważań i analiz w pracy.

W rozdziale drugim zostanie przedstawiona geneza kształtowania się polityki energetycznej w UE jako prekursora działań na rzecz zrównoważonej polityki energetycznej w jej państwach członkowskich. Następnie poddana zostanie analizie historia polityki energetycznej w wybranych państwach UE (Szwecja, Niemcy, Austria) oraz w Polsce. Zobrazowane zostaną różnice w genezie i rozwoju polityki energetycznej Polski oraz wybranych państw UE do 2004 r., czyli do momentu nabycia członkostwa Polski w UE. Fundamenty historyczne miały ogromny wpływ na obecny kształt sektorów energetycznych we wszystkich wskazanych państwach. Następnie nastąpi wskazanie najważniejszych celów, których osiągnięcie będzie tożsame z dążeniami do zrównoważonej polityki energetycznej. Ukazana zostanie zarazem wysoka ranga tychże celów oraz ich znaczenie nie tylko dla rozwoju zrównoważonej energetyki, ale także całej gospodarki.

W rozdziale trzecim zostaną zweryfikowane podstawy prawne, mające umożliwić prowadzenie polityki energetycznej w sposób zrównoważony w UE, a także stan i kierunki ich implementacji do prawa polskiego. Jest to element niezmiernie istotny, aby móc ustalić, czy obecny stan prawny w tym obszarze stanowi przeszkodę dla zrównoważonego rozwoju polskiego sektora energetyki, czy może jest to kwestia całkowicie uregulowana, czekająca jedynie na swoje odzwierciedlenie w praktyce. Przeanalizowane zostaną zasady funkcjonowania polityki energetycznej w Szwecji, Niemczech, Austrii i Polsce w latach 2004-2016. Ponadto ukazane będą kierunki rozwojowe polityki energetycznej w UE, co pozwoli ocenić, w jaki sposób Polska dostosowuje się do tychże kierunków zmian. Należy tutaj również dokonać charakterystyki energii odnawialnej oraz energii konwencjonalnej, a także ukazać, jak zrównoważona polityka energetyczna odnosi się do OZE oraz jakie miejsce zajmuje w niej energia konwencjonalna. Takie usystematyzowanie jasno zobrazuje, w jakim kierunku powinien zmierzać polski sektor energetyczny, aby jego rozwój stał się faktycznie zrównoważony.

Rozdział czwarty zobrazuje głównie za pomocą danych statystycznych aktualny stan sektora energetycznego w latach 2004-2016 w Polsce i w analizowanych państwach UE (Szwecja, Niemcy, Austria). Zostaną także wskazane cele, jakie należy osiągnąć w przyszłości w tym sektorze (bazując m. in. w strategiach rozwojowych). Przeanalizowane zostaną dane prezentujące informacje o tradycyjnych źródłach energii, ich wydobyciu i wykorzystaniu w sektorach energetycznych Polski, Szwecji, Niemiec i Austrii. Na zakończenie rozdziału zostanie porównany i zweryfikowany sposób funkcjonowania sektorów energetycznych we wszystkich analizowanych państwach. Taka analiza ukaze stopień wdrażania procesu zrównoważonego rozwoju energetyki w Polsce na tle wybranych państw UE, a tym samym będzie stanowiła istotny element w próbie odpowiedzi na pytanie, czy polityka energetyczna Polski faktycznie zmierza w kierunku zrównoważonego rozwoju energetycznego.

W rozdziale piątym zostanie przeprowadzona szczegółowa analiza miejsca i roli sektora energetyki w Polsce, bazująca na analizach przeprowadzonych we wcześniejszych rozdziałach pracy. Zbadane również będą szanse i bariery, jakie stoją na drodze do jego zrównoważonego rozwoju. Należy wypracować indywidualną politykę energetyczną, właściwą dla polskiego sektora energetycznego, uwzględniającą jego specyfikę i możliwości rozwojowe. Rozdział ten będzie stanowił próbę oceny czy i w jakim stopniu polityka energetyczna Polski przyczynia się do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki. Przeanalizowane zostaną opinie ekspertów, a także nastąpi próba wskazania

działań, które będą w stanie urzeczywistnić zrównoważony rozwój sektora energetycznego w Polsce.

5. PROPONOWANY PLAN PRACY

Wstęp

Rozdział 1. Teoretyczne uwarunkowania koncepcji zrównoważonego rozwoju

- 1.1 Geneza koncepcji zrównoważonego rozwoju
- 1.2 Pojęcie, cele i zasady zrównoważonego rozwoju
- 1.3 Koncepcja zrównoważonego rozwoju energetycznego
- 1.4 Zrównoważone źródła energii

Rozdział 2. Geneza i cele polityki energetycznej jako narzędzia realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju energetyki

- 2.1 Geneza polityki energetycznej UE – jako prekursora wyznaczającego trendy rozwojowe zrównoważonej energetyki
- 2.2 Historia polityki energetycznej w Polsce i w wybranych państwach członkowskich (Szwecja, Niemcy, Austria)
- 2.3 Podobieństwa i różnice w kształtowaniu się polityki energetycznej w Polsce, Szwecji, Niemczech i Austrii.
- 2.4 Cele zrównoważonej polityki energetycznej – skala i ranga problemów
 - 2.4.1 Bezpieczeństwo energetyczne
 - 2.4.2 Konkurencyjna i efektywna gospodarka
 - 2.4.3 Ochrona środowiska naturalnego

Rozdział 3. Podstawy prawne oraz kierunki rozwoju zrównoważonej polityki energetycznej w Polsce i w wybranych państwach UE po 2004 r.

- 3.1 Podstawy prawne funkcjonowania zrównoważonego sektora energetycznego w Polsce i w UE
- 3.2 Możliwości rozwojowe zrównoważonej polityki energetycznej UE na przykładzie Szwecji, Niemiec i Austrii
- 3.3 Dostosowywanie się Polski do kierunków rozwoju polityki energetycznej wyznaczonych przez UE
- 3.4 Proces wprowadzania odnawialnych źródeł energii

3.5 Zmiany dotyczące paliw kopalnych w polityce zrównoważonego rozwoju

Rozdział 4. Aktualny stan sektora energetycznego w Polsce i w wybranych państwach UE w latach 2004 -2016

- 4.1 Stan i rozwój odnawialnych źródeł energii w Szwecji, Niemczech i Austrii
- 4.2 Stan rozwoju odnawialnych źródeł energii w Polsce
- 4.3 Paliwa – tradycyjne źródła energii w zrównoważonym sektorze energetycznym w Polsce na tle Szwecji, Niemiec i Austrii
- 4.4 Porównanie funkcjonowania sektora energetycznego w Polsce oraz w wybranych państwach UE (Szwecja, Niemcy, Austria)

Rozdział 5. Polska na drodze do zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego

- 5.1 Indywidualne podejście Polski do prowadzenia polityki energetycznej na rzecz zrównoważonego rozwoju energetyki – stan faktyczny i opinie ekspertów
- 5.2 Ku zrównoważonej polityce energetycznej – plany, założenia i możliwości rozwojowe
- 5.3 Bariery rozwojowe zrównoważonej polityki energetycznej w Polsce
- 5.4 Działania Polski na rzecz urzeczywistnienia zrównoważonego rozwoju energetyki

Zakończenie

Bibliografia

Spis rysunków

Spis tabel

1. Czy zrównoważona energetyka to taka, która opiera się wyłącznie na OZE?
2. Dlaczego wzrost udziału OZE w energetyce jest ważny dla Polski?
3. Co stanowi największe bariery dla rozwoju OZE w Polsce?
4. Które z odnawialnych źródeł energii są najbardziej perspektywiczne dla Polski?
5. W jakim kierunku powinien zmierzać polski sektor energetyczny? I dlaczego?

Dla Prof. Soroki

1. Czy zrównoważona energetyka to taka, która opiera się wyłącznie na odnawialnych źródłach energii?
2. Czy w polskiej energetyce powinno odchodzić się od konwencjonalnych źródeł energii na rzecz źródeł odnawialnych?
3. Czy obecnie w Polsce istnieją perspektywy rozwojowe dla węgla? Czy węgiel w najbliższych latach wciąż powinien stanowić element bilansu energetycznego Polski?
4. Czy to prawda, że wydobycie węgla w Polsce zaczyna być coraz mniej rentowne?
5. Co stanowi największe bariery dla zrównoważonej polityki energetycznej w Polsce?
6. W jakim kierunku powinien zmierzać polski sektor energetyczny? I dlaczego?
7. Niemcy są jednym z największych producentów i importerów węgla na świecie (emitują do atmosfery najwięcej CO₂ z całej UE-28), są też liderami w dziedzinie OZE (energia wiatru i energia z fotowoltaiki). Czy mogą stanowić dla Polski wzór do naśladowania w dziedzinie zrównoważonej polityki energetycznej? A może wzór do naśladowania powinny stanowić takie państwa jak Szwecja i Austria, w których dominujący jest udział energii z OZE w bilansie energetycznym?

Dla URE

1. Czy zrównoważona energetyka to taka, która opiera się wyłącznie na OZE?
2. Czy wzrost udziału OZE w energetyce jest ważny dla Polski?
3. Co stanowi największe bariery dla rozwoju OZE w Polsce?
4. Które źródła energii są najbardziej perspektywiczne dla Polski?
5. W jakim kierunku powinien zmierzać polski sektor energetyczny? I dlaczego?
6. Czy Polska może wzorować się w dziedzinie zrównoważonej polityki energetycznej na państwach, które uchodzą w niej za liderów, tj. Niemcy, Austria czy Szwecja?

